

સુ

૨૫.

શુદ્ધોદક

આવૃત્તિ

ય સ્વામિત્વના સર્વ હ.
૨૮૨ નોંધાવી સ્વાધીન રાખ્યા
સિવાય કોઇએ છાપવું છપાવવું ના ભજવવું.

અમદાવાદમાં

અમદાવાદ યુનાઇટેડ પ્રિન્ટિંગ અને જનરલ
એજન્સી કંપની "લિમિટેડ" ના પ્રેસમાં,
શુદ્ધોદકલાલ ગંગારામે છાપ્યાં.

સંવત ૧૯૬૨

ઈ. સ. ૧૯૦૫

કિંમત બે આના.

૧૧ જય છે
યાં પાણી
પાવવાથી પો-
યાં આવે છે

દાસી સાથે
રાણીના મરણ
ને ઉધુચત્તું સમ-
જ. જેથી પ્રધાનજી
કરવા જાય છે. બાદ

૨. રાણી કેટલાક હજમ-
વંદાવતી જવાના મારગમાં
૩ પેસે છે. દરમ્યાન ખાંડુ

હાનીને લઈને દહેરા આમળ આ-
વેશ કરવા જાય છે તે વખત છુપાઈ
૪. ને ઠેકાણે બેસે છે. જેથી મોહીની સંક્રમણ

મોહીનીના મહેલમાં લાલિઓ ચુકતીથી દાખલ થાય
મોહીનીની પાસે વિકારી પ્રેમની માગણી કરે છે. તે સાંભ-
ળીને મોહીની લાલિઓને ધક્કારે છે. ત્યારે લાલિઓ જીવારાતને
કાળબેરવનો વેસ લઈ છુપી રીતે મહેલમાં લાવે છે તેને ચુકતીથી
મોહીની પાસે મોકલે છે. જેથી મોહીની બચમાં પડી આખરે
લાલિઓ સ્વાર્થને ચર્ચિતેની સાથે જરકમ કરે છે. બાદ રાધા
નામની નિમકલસાલ દાસી મોહીની લાલિઓ સાથે પ્રેમમાં દસાઈ
છે. તે વિષે પોતે દીવગીરી કરે છે. દરમ્યાન નિમકલસાલ દાસી
અચળા આવે છે તે રાણીનો પક્ષ ખેંચે છે જેથી બે દાસીને તક-
સાર થાય છે. બાદ રાણી મોહીનીના મહેલમાં લાલિઓ આવે છે.
કાંમાંધ થએલી મોહીની જેમાં રાજની હખી છે. તે નીરી, લાલિ-

કુટેલા ધડની જોવી દીકરી,
તેમજ જાણુજો આ તારી દીકરી.

૪

પીઓ—હુંજી મનીતો દળગ મને ગણે બધું ગમ,
કરૂં કામ દામેદાર વતા કરવાના આમ. હુંજી.
જાંદની ચાતુરી આગળ પડાતો પથ તુચ્છ,
લોખી લોખી વાતે કરૂં રાગજીને ખુશ,
આહા રાગજીને ખુશ વાહવા રાગજીને ખુશ. હુંજી.
મદમપદમ ગપા મારી રીજવી દો સમ,
લાવું મોહીની હમજીવીને યાવાનું તે જામ,
જસજસ યાવાનું તે ચામ આહાયાવાનું તે જામ. હુંજી.

૫

પુષ્પસિંહ—લઈ દુઃખ હરતા અરે ઓ મોરાર.
રીખાવે શું મુજને બહુ હદ પાર. અમ.
મરી મમ મારી અરે પ્રીયનાર,
કરૂં નાશ માઈ ગરીબ ધરમાર. અમ.
એવો અપ્રાધ પડ્યો શો પ્રભુ,
હુંનો દીનદાસ તમારો વીણુ. અમ.

૬

પુષ્પસિંહ—જાવો સીધાવો તમેજ અહીંથી તે રંજાને લઈઆવો,
સફળ કરૂં છંદગાની મારી રસીક સમાધી લઈ લ્હાવો,
લાવો લાવો એ રસીકથી સોજાવું મારો ગહેલ.
આનંદથી આહાહા ઉડાવુ રંગરેલ,
—દા. ૧૧૨ રીથી મચાવું મેંગ તણો એલ સોવો.

છવારાત

૭

કહેવાઈએ કાકા હમે રાત હમારી સૈથી દલકી જાત.
ધંધો સેં મોથાં મુડવાનો એ મોટો કતખાત.
બેશાજ બેશાજ હોને કરવા એ મોટી પંચાત. કહેવાઈએ.

(

એ દમડીનાં મોણુકની દાંડીમાં દેવો હાથ.
 પેલહ ત્યારે તથુ દકાની કંગકતીની વાન.
 ધરાફ અવી ધરમાં મારા હમખવે મુજ નાર
 કરે મરકરી હળમડીની બળ્યો મારો અવતાર. કહેવા

જરણશંકર—

૮

ધંધો મજનો સે આરે ખુન ધંધો મજનો સે આ
 વાહવારે કામ માયામૂડપાનું ધંધો મજનો સે આ
 એક તો હોર મારો સે આવ લાતીને પથરી પથુ વળી બેઠ.
 સિપીઓ ન રાખ્યો ને કાતર પમુ હારાધના પરતાપથી એક
 વાહ વાહરે
 ચંપી કંઈ ખુન ચતુરાધથી ને દોડીમાં રેઠકાં ઝરાઉં
 બેઠું હળમડીની હાથે મુઝાપર પાનની પટ્ટી કરાવું
 વાહ વાહરે

જારવે હળમ—

૯

આહા આહારે કેરી હેજત પડી.
 વાહવાવારે ખુન તાડી ચડી.
 બાહઓ આવો તાડી લાવો પીઓ પાવો મજા હડાવો.
 બંધારે ચઢે ખુન રંગ મચે પ્રેમ તણો જંધ
 હેજત પૂર હાં હાં હાં ચઢમાં ચૂર હાં હાં હાં
 આનંદ પૂર હાં હાં હાં ખીલે ચૂર હાં હાં હાં આહા.

લાલીઓ—

૧૦

આવી અધરણી મારીરે જુનો બાપ બપડો બાદી
 હીરા પુરીતું જમણ કીધું નુતરાં ઘેર ઘેર.
 ઘેઘે જોમનાં રત આવીને મણે લીલાહેર. આવી.
 લાલીઆ બાપને બારણે વાગે અધરણીના રોજ
 સામના રેકણ દે બધાને કરું લાલીઆ ભોજ. આવી.

પાત્રોના નામ.

પ્રથમ વર્ગ.

પુષ્પસિંહ.....પુષ્પાવતિનો રાજા.
 ચંદ્ર તથા ચક્રોર.....પુષ્પસિંહના બને કુંવરો.
 લાલીઓ.....રાજનો માનીતો હાજમ.
 કુંદાણ.....એક બહારવટીરો.
 છતો તથા વહતો.....મે ચોર કુંદાણના નોકરો.
 કુલસીંહ.....રાધાનો આપ વેદરાજ.
 મોરખનાથ.....મહંદર ગુરના શીશ્ય.
 મુજલસીંહ.....રમણીકપુરનો રાજ પાછળથી ચંદ્રનો સસરો.
 નેમચંદ.....રમણીકપુરનો છુચ્ચો વાણિઓ ઇંદુવદનીનો આપ ને
 પાછળથી ચક્રોરનો સસરો.

બેમચંદ.....નેમચંદનો ગુમાસ્તો.
 પેસ્તાનજી.....એક શોખીન પારસી.
 પ્રધાન—સેન્ધાપતી. ચોર, ભૂતડાઓ. પુરજનો, ડોક્ટર. કંચ-
 નીઓ, હડીલર. સિપાઇઓ. યમરાજ, ત્રિજેર વિજેર ત્રિજેર.

ત્રી વર્ગ.

પુષ્પાવતી.....પુષ્પસિંહની રાણી કુંવર ચંદ્ર, ચક્રોર અને
 કુંવરી કાન્તાની મા.

મોહીની.....પુષ્પસિંહની નવી રાણી.
 રાધા ચંચળા.....મેહી પીતી દાસીઓ.
 ઇંદુવદની.....નેમચંદની પુત્રી ચક્રોરની ત્રી.
 કુલવંતી.....મુજલસીંહની પુત્રી, ચંદ્રની ત્રી
 મુંદરખાન.....રમણીકપુરની વંશીઆ.
 રૂક્મણી.....નેમચંદની ત્રી.

મોહીની નાટકનાં ગાયનો.

અંક પહેલો.

૧

મંગળાચરણ.

શ્રીનારયણ મુની પરીબ્રજ પુરપોત્તમ,
શાહાય દીજે સુત ધારી. મી.
સરણે ચરણે છે આપતણે શીશ,
કરજો રક્ષા દયાળુ જીગ દીશ,
ધર્મ કુમાર છો સુખકાર,
છો અદધારી કશ મોરારી, મી

૨

ચક્રોર—માણ તું શું જાવા કરે કરી નોધારા આમ,
વચન આ તારા સુણી છુટી જાએ મુજ હામ. માણ.
ગાય વિનાતું વાછડું જતુની વિનાને! સૂત,
રખડી રજળા ને મરે પાગી પામીને દુઃખ. માણ.
કમળ જગ વિના કદી મજીવે નહિ લગાર,
તેમ તુજ વિના માવડી જરૂર હું મરનાર. માણ.

૩

કાન્તા— વહાલી માવડી શું તું જાશે મરી,
કોને આશરે મુકી આ કોકરી,
દયા દીધ આજે આ સુનાતણી,
હજી આશ મુજને છે મનમાં ધણી,
હજી તો કુતરાનીકુંડું હું મુજબાણી,
કરીશ સુખ દુઃખની કોની સંગ વાત,

૧૧

લાલીઆ—ઠરન ઉપડયું આજરે થાહે મોઢેની મારી,
 ભેરન યદ્દ હુંતો અહીં જોડ્યો હેવાનો કાંધ ભેદ ન જોડ્યો,
 રાખે પરભુજી લાજરે. થાહે
 ભેરવદાદા કાઠે કરજો હેવામાં તેના ઉતરજો,
 કરજો મારા કાજરે. થાહે.

૧૨

સાહેલીઓ—મહીપતી મોહીનીને લાવીઆ,
 આનંદ આનંદ થયો પૂર મ્હાંય. મહીપતી.
 જરે પરપ્યા પારસમણી પૂતળી,
 જરે રૂપ જેતું રતીસમ નહીજ મણાય. મહીપતી.
 છંદુ વદનીને અધીપતી વરીયા,
 જરે ધર ધર મીકાર્ધ મેવા અપાય. મહીપતી.
 જરે કુસુમ શુભાગને મોગરા,
 મેની કુસડે વધાવીઆ વરકન્યાય. મહીપતી.

૧૩

મોહીની— જાવો જાવો છત્રીલા ભમંજે
 પાછા પધારજો રાને રમે,
 લાલીઓ— વાર રહીઆળા વાહ
 વાર રૂપાળાં વાહ,
 મોહીની— વહાલા છે સદામ,
 લાલીઓ— પહોંચ્યા રામ રામ,
 મોહીની— પ્રીય છે પ્રણામ. જાવો,
 આજથી હું યદ્દ ચુકી તમારી,
 લાલીઓ— ભેરન દાદાની એ બલીહાલે,
 જાવું છું,
 મોહીની— હા પધારો,
 લાલીઓ— ક્યારે આવું,
 મોહીની— હજી સમજ્યા નહિ કે. જાવો.

રાધા— જા હવે જાન હંતકાર્જ જાંજ કર તું કાળું
 રંડવું કુલટનું જાળું કીધું તે બહુ ઉજાળું
 ચરચા તુજ સવે જાળું કીધું તે બહુ રૂપાળું
 રાયને શીશ રંડ દીધું કલંક કાળું જા હવે
 દુષ્ટા દુનુણુ નીચ પ્રદે દસાવી બાઈ
 નીમક હરામ થઇ બુધ્ધી તારીજ ગઇ
 નકનીવારી થઈ પ્રજુની ચોર થઇ

ચંચળા— બસ બસ બંધ કર ઉચ્ચાર નવ કર

રાધા— પ્રપંચ પરહર ઇશ્વરથી ડર લેશે તે તારું સરવાળું
 જા હવે.

ઝાહીની—

૧૫

પ્યારા પ્રાણનાથ મુજો વાત મારી આજ
 છું સદાની દારી જાણુને તમે ગહારાજ
 છીત સદગ સમજુ જાંજ આપ તણું મુખ
 સુખી આપ મુખે આપ દુઃખે મુજને દુઃખ
 જે કદાપી આવો કચેરીયા મોડા પ્રાણ
 તો તો આ તમારી ટીકરીની થાત હાણ.

૧૬

લાલીઓ—લડંછું રમં દક્ષજન જાવને હવે હમો.

ઝાહીની— પધારો પ્રાણનાથ બહેલા આવજો તમો લડંછું.
 જાવોછો પણ ગોઠસે આ પ્યારીને નહિ

લાલીઓ—આવંશ પાસો નક્કી હું ઉતાવળો અહીં.

ઝાહીની—આવો સોગન માહેરા કે વળીશ વેગે આમ

લાલીઓ—તારા હમ તારા હમ નવ થોણું તેણે ઠામ. લડંછું.

અંક બીજો.

અંક—

૧૭

રાખો સખે વેણ વડતાંજ શર્મ મોલો શું મુખ માતા મારીર,	
બરા વિચારો વિચારો નીજ ધર્મ.	મોલો.
મુત પ્રત્યે કેમ થાય એ સમજ.	મોલો.
કેમ ચુકી જાઓ ચતુરાઇ ચાલ.	મોલો.
કદી બાનું પશ્ચીમમાં પ્રગટાય.	મોલો,
કદી નેવતાંજા નીર મોલો જાય.	મોલો.
કદી દધીનીજ લાજથી લો પાય.	મોલો.
કદી અનની ઉત્તર પાટ થાય.	મોલો.
કદી કાષ્ટ ટેક તજીને હુગાય.	મોલો.
તે દી હુચી એવું પગલું બરાય.	મોલો.

અંકચક્રોર—

૧૮

તારા ડરાવ્યા ડરવાના નથી તું જાણ,
શું બકે આગ વાત વિચાર કાંઈ મોલો કામ અંધ થઇ,
બુદ્ધી તારી ગઇ જા જા બુદ્ધી તારી ગઇ. તારા,
શું સમજાવે દુષ્ટ આગ તું જાણુ હમોને જાળ નહી તું,
કરું શું આવી હું કતી. તારા/

મોહીની—

૧૯

પ્રાણ પ્યારા મારા વડુ શું હું વાત વાત વાત,
એકાએક અંદ અહી આગ્યો, વિચાર દુષ્ટજ પોતે જણાવ્યો,
મોહોટો કીધો એણેતો ઉતપાત પાત પાત. પ્રાણ.
ધસી આગ્યો એકદમ મુજઉપર જુદમજ કીધો ધણો હું ઉપર,
હું ન ચેતી જાનેતો મોટું થાત થાત થાત. પ્રાણ.
ચક્રોર ઉભો ચેકોજ કરવા અંદ આગ્યો મુજ શીયજ કરવા;
વળી મારી ગયોછે મુને લાત લાત લાત. પ્રાણ.

પુખ્તસીંહ—

૨૦

હે શીશુ તેમના કાદુ મુજ એમના કુંવર શું આવા અંગારા કીધા

મારે જઈ દાર નહિ વાર જરા કરે પાપથી ઇસ તેમનાજ રૂઢ્યાં છે.
માત પોતાતણી નવ જરા મનગણી કામકિસ્મો મણી ચયાજ પાપી,
કપુત કુછંદમાં પડ્યા નીચ ફંદમાં ઘાત કરંજઈ નાપુ કાપી: છેડ.
મારો પણુ કર નહિ રાખ્યો નીજમન મુદી મહુજ છાકે મયા છેક છાકી,
કુંભ આ પાપનો પ્રગટ થયો છાપનો ઉદરની આજ જણાઇ આંદી: છેડ.

અંદ્રચકોર—

૨૧

ફસાઇ પ્યારમાં કપો શું આમ હે પિતાજ,
જલાયા જળમાં બન્યા ગુઆમ હે પિતાજ. ફસાઈ.
વીસારી બાળ આ પોતાના પ્રેમમાં ગુંથાઇ,
મરી ગઇ માત પછી તાતની તુટી સગાઇ. ફસાઇ.
દીધેલો કાલ તો સંભાળો થઇ સ્થીર પીતાજ,
કેમ ફરવોલો તેની ઉપરે આ નીર પીતાજ. ફસાઇ.

કાન્તા—

૨૨

તમે ઘસડી ક્યાં જવો મુજ બાતરે.
કેમ આવા કોધી ચાવોલો તાતરે. હો બાપુજ મારા,
મારો જીવાડો તોપણુ તમે બાપુ હમને તમારી છે ઓથરે,
અંદ્રચકોર—અરે ઓ બેન હવે ઓથળ શાની પાડે છે હમારી
એ લોથરે. હો બાપુ.
કાન્તા—ઘડી ઘડી પ્યાર કરતા મુજને તે આળે કેમ જુલ્યારે.
અંદ્રચકોર—જાગકનીજ વીસારી બાપુ નારીના ફંદમાં શું
કુલ્યારે. હો બાપુ.

કાન્તા—

૨૩

મણી મણી છે તુને મે મણી,
કપટ વચન મુખ વદીને બને છે બહુ તુ સ્વાધી. મણી.
કરી અદેખાઇ, બાત મારાની તું રાંડ કરાવેક હાંધી.
થઇ રાણી ઠકરાણી આજ કાલ તુને આધી. મણી.
વસ કીધા રાંડ મુજ પીતને તે પાછને પ્રેમહું આધી,
મઈ દાવી રાંડ દાવી આજકાલની બધી આવી. મણી.

કાન્તા—

૨૪

કુમતી વીસારો મનને મારો ન્યાય ઉતારો જાણુ જન;
 શું તરછોડા સરગતછને ફસી ગયા નારી ફંછે પ્રપંચ આ કુમતી,
 ફળેત માસો બહુ વજો વસો પરતાસો બહુ દીલગીર થાસો.
 સરમ સરમ નીજ નારીનેજ વસ થયા. ફસી.

કાન્તા—

૨૫

હાથ વીધાતા મોરી માતા, લેખ લખી આ શું કર્મમાં આવ્યા હા
 ગાંધ સ્વર્ગમાં હાથ તું જનુની નવચીંત્યા રાખી નીજ તનની,
 શું મા આવી કઠોર તું મનની. હાથ.
 ત્યારે જન્મજ શુંકામ આપ્યો, તેજ પલે કાં દુષો ન ચાંપ્યો,
 કેમ પીંડ આ ત્યારે ન માપ્યો. હાથ.
 નથી ભેટી કું માને ઉછરે નથી રમાડી માતા જો રજે,
 બદાલ કરી ન ભેટી ઉમરે. હાથ.

અંદ્રચકોર—

૨૬

શું જાગ્યમાં લખ્યું હશે આવું હમારું આજ,
 વાહે પ્રભુજી વાહવાહે વીશુજી વાહ;
 ઉગારો અહી પ્રાણુ હમારા મરીખનાનવાજ. શું જાગ્ય.
 ગાપે તો હજો દીધો પણુ તું કે ઇ-સાદ,
 કરો સ્વાય દુઃખ હરતા પ્રભુ ધનજામજી મહારાજ, શું જાગ્ય.
 હમાર્યા પ્રહલાદજી મંજરીના જાળ,
 તેમ હજો અનાથનો વીધારો આ કાળરે. ધન.

શુભો—

૨૭

ખાવું ખાવું ખાવું ખાવું ખાવું ખાવું ખાવું ખાવું ખાવું ખાવું
 ખાવું ખાવું ખાવું ખાવું ખાવું ખાવું ખાવું ખાવું ખાવું
 બક્ષ મળ્યું છે કુણું કુણું જોઇને રજી ચાવું,
 ખાવું છે બહુ આજંદગી આજંદગી બાળક જોઇ હરખાવું,
 ખાવડી ઉપા જોમાં મેલીને ઉભાથી ખાવું.

શબ્દ—

૨૮

દધને છેલે બ્રાત તું ગયો ક્યાં આવા વનમાં,
 દગો મુને દેતાં તુને દયા ન આવી મનમાં. દધને.
 દશા શી થઇ તાહેરી હાથે આવી જુરી,
 જાવું તે ક્યાંને જોવું ક્યાં સુજે ન કાંઈ તનમાં દધને.
 દુઃખ આવિ યોગનું સદન શી રીતે કરે,
 મસીસ દીનરાત જુરી દુઃખના દહનમાં દધને.

૨૯

મોહીની—જ સખી જઈ આવ, પ્રાણુ પ્યારે લખ આવ.
 રાધા—ખાઈ ધીરંતો થાવો આમ શીદ અકળાવો.
 મોહીની—મુખ એ સમાન નહિ સ્વામીથી યાવ;
 રાધા—વાહવાહનાઈ એમ કેમ વદાય,
 મોહીની—એ છે હૈયાનો હાર;
 રાધા—આવો મૂર્ખ મમાર,
 મોહીની—હાહા એજ દીલદાર;
 રાધા—સારે જાવું આ વાર,
 મોહીની—તારો માનીસ આમાર.

જ સખી.

મોહીની—

૩૦

શીદને રોકાવો છો પ્રાણુ બહાલા શીદને રોકાવો.
 છે તમને સૌભાણ. બહાલા.
 પ્રેમપુરો પ્રાણુ નથી તમારો, વાત મારી નહિ લેસ સ્વીકારો;
 મીઠી બોલો મુખનાણુ. બહાલા.
 કરવું હતું આવું જ્યારે સારે, પાણી અદણુ શીદ કીધું તેવારે;
 મારીને મોહના જાણુ. બહાલા.
 આજે જો અસુર થાત લગારી, જીવત નહીં દીન દારી તમારી;
 છાંડત હું મુજ પ્રાણુ. બહાલા.

જવો જવો પતી જો રીત તમ નથી,
 ધડી ધડીમાં જાઓજો એ કવી પદ્ધતી;
 નથી કતી કાંઈ કુડી કીધી પતી સુજો મેં આપ,
 લાંછન કાંઈ લીધું નથી મેં સતી સાધવી છાપ. જવો
 અરર પુરવો આપ વિનાના જાજો દેખું જમ,
 આમાં જો અસલ હોય તો આપ તથા છે સમ. જવો

રાધા—

નવ મરણો પાલનહાર,
 જે અગણીતનો આધાર. નવ
 જાહેર નૃપને કરવા જાવું,
 નીમકહલાલી મુજ દરસાવું.
 ૩૨ નવ જાવું હજાર;
 તાત તથા પરવા નવ ધાર;
 મર્થ થકી મહીપત ઉગાર,
 જાવુ જદ તે દાર:નવ.

ચંચળા—ચાલો રંગે રંગીલા જો પ્યારા છબીલા,
 પ્યારી સંગે દલાવ લીજાએ;

લાલીઓ—હાલો હાલો પીયારી સુજે ચાલો.

પુજ્જલી—ચોં હેંડસ મારા ગેયા.

લાલીઓ—મારા રાણીથી મનડા મોળા.

પુજ્જલી—મેંર મુવા કુદું તરો હોસલો.

લાલીઓ—વારો વાળી નાંખું રાંડ ગેટલો.

ચંચળા—ધીમે ધીમે ચાલો લામ્પ હેરી

લાલીઓ—ખુજ મગન મગન ચાવું :

પુજ્જલી—તારા રાજમાં હું માવું

ચાલો

અરે જો છત્રધારી, સુજ્ઞાને વાત મારી,
ગઇ છે ધાતકારી, ઇસે લીધા ઉમારી;
આપનારી કરત દાર આપને આવારી

અરે.

પુષ્પસિંહ—

૩૫

અરરરર આજે આંખથી આસુ દેખું,
ઉલટ સુઘટ ઉગ્યો આજનો દી ઉવેખું
જીવન ગણી જીવે મેં પાપણી સાપણી ને
ચર્ધ રહીં નહીં રંડા આખરે આપણી એ
વીર્ય વીધ પીરાડયું બોલીને ઘેલું ઘેલું,
તાન મન નહિ તેનું મુગ મેં જાણ્યું મેલું.
હલકમલ કહે લે ઉર મારું ઉછાળ્યું,
વીપવ વીધ પછી દઇ બદાલી ચઇ વેર વાળ્યું;
કપટ કરી કદાબ્યા લાડકા લાડી લાભે,
તરકટથી તાજવી હાય બદાલી સુતને.
ધીક ધીક ધીક મેં આ કામી થઇને કહું શું,
નહત ૪૮ હત્યાગ ઉર તેં આ ધર્યું શું.
વીપવ તણે પડે જાણ્યો જપાટે,
હર હર હું બુઝ્યો કામનીને કપરે.

પુષ્પસિંહ—

૩૬

જુડો છે સંસાર સમજ મન જુડો છે સંસાર,
મોહ ફંઆં ફસો નહીં બાધ જુડો છે સંસાર.
વેત્રી પીપની જાણો વનિતા નડતણું છે દવાર.
કડી ભડસો કરસો નહિ કો પસ્તાશો ખૂન માર.
મુંદ મતી આ મારી નારી કુતટા નીચ ચિચાર
કામ કુંઆં મને કુનાવી આખર કીધો ખવાર
માત તાત મીત્રો ને પુત્રો સૌ સ્વારથીવા સાર
કુંડું કળીશો માત્ર ખમના મીથ્યા છે ધરમાર.

સમજ.

સમજ.

સમજ.

ડીહ-પ્રભ—

૩૭

પરદેશી ચલો જનમેરે

છાંડ સભી જગમાયા સનવા સાધ સમાધીશ કરકી,
માવ પ્રલકકા નહિ મરોસા ધ્યાન લગાદે

નીરંજન મેરે; ચલો,

જોલી ખપર લેકે ફકડ જન જન અલક જગાનાથ

પ્રભ;—અરે રાય આશું ખોલો છો આગ ઉઠે છે

સુધી મન મેરે; ચલો.

પુષ્પસીંહ—રાય નહિ અમ મએ તું મારા હુ જંમલકા

જોગીરામ.

પ્રભ— અરજ આટલી સુણો હમારી,

પુષ્પસીંહ—છુના નહિ હુમારા તનમેરે

ચલો.

અંક ત્રીજો.

પુષ્પસીંહ—

૩૮

અમુલ્ય અવસર જાય અભાગી મતમાં ગોયા ખાવેરેજ,

દુર્લભ મનસાદેહ મુરખડા ફરી ફરી નહી આવેરેજ.

ત્યાગી આત્રફળ અરે ઈદરવણું કયા ખાવેરેજ,

છાંડી ધક્કુ રસ સઠ કયા કુચા મુખસે આવેરેજ,

જુહી માયા જુહી કાયા જુહા સખ સંસારારેજ,

ખીના એક કીરતાર મનવા કોઇ નહી તીહારારેજ.

હુદાઇ—

૩૯

લેજો દેવી બક્ષ તમાઈ ખુશી યધને આજે,

અરપૂછું હું આપ ચરણમાં ખુશી યધને આજે,

ખાળકુમારી છે આ સુંદીર તમ લાયક બહુ સારી,

ભોગ લઇને બાવે બવાની પૂરો આસ હમારી,

હું તમ સેવક માતા મારી અરપૂછું ગુણ ગાતા,

કાંક પ્રસાદી દેજે બેજે બક્ષજ રાજ થાતાં,
આશીશ દેજે રાજ રહેજે નીજ સેવકપર માડી,
લુટ મેળવજે ભારી ભારી જુગદજે તું દાડી.

ચક્રાર—કાન્તા—

૪૦

સહાય થજે દીનાનાથે સંકટ સમયે જહાય થજે દીનાનાથ;
આણુચીતુ આ વીપરીત વિમ્ન આવી પડયું મુજ માથે સંકટ,
બ્રાતને ભગની બન્ને હમે આંહી મરશું અરેરે સંગાથે સંકટ.

ચક્રાર—

૪૧

અરર વાહાલી બેનડી મુકી મને તું ક્યાં ગઈ,
કોણ હરી ગયું તુને શી દશા તારી થઈ;
જાતું તે ક્યાં ને જોતું ક્યાં ક્યાં સોધું હવે તુંને,
થયું હશે શું તાહેરું—સમજ નથી પડતી કાંઈ. અરર૦

લાલીઓ—

૪૨

વનીતા વખની વેલ ખેલ ખોટા કરનારી,
તપસીઓના તપ જપ પલમાં હરનારી.
રાખી દલમાં રીસ શીસ સ્વામીનું છેદી;
તુરત બીજને જાય બરહો થાય ન કંદી.
હોય પોતાના માત તાત કે બ્રાતજ માથે,
હોતે મેલી જાય મન માનીતા હાયે;
ઝેવી અધગ સેનાર વાત ન હાચી માનીએ.
આખર અબળા જાત જુદી પગની પાનીએ.

માહીની—

૪૩

પ્રીત બાંધી પહેલીરે, હવે થાય શું દમલબાજરે; પ્રીત
કંઈતો મન વિચાર. શીદ કરે છે મુજને કાર,
કેમ કુડો કરે તુજ પ્યારરે. પ્રીત
તુજ કારણ પુત્રો હણ્યા તજ પતીનો સાથ,

મૈયરની માડી થઇ, છોડી ન્યાતને જાત.

લગ્યા મારા માત તાત આ અરપીને તુજને જાત;

તેનો બદલો વાળે છે તું આરે-પ્રીત.

પ્રથમ નાંખા પ્રેમમાં પાછળ દેછે છેહ આ,

તુજ કારણ દુઃખી કરી મૈ સકામળ દેહ આ પ્રીત.

જપ્તુ મે આજે ખસીત, છે જુડીજ તારી પ્રીત;

લીધું ખોડુમે માથે નીમીતરે. પ્રીત.

છાકરા—ગગો—

૪૪

તારા બાપને અલ્યા નહિ પરણ્યા.

ગગો—ચુપ ચુપ ચુપ.

છાકરા—હેં હેં હેં.

તારાં

અલ્યા અલ્યા આતો છે ગાંડો.

છીંછીં છીંછીં કેવો છે જાડો,

રમતું નહીં આપણે એ સંગે.

ગગો—જો હું મારી માધને કહી દઇસ બાપા એએએ તારાં

૪૫

છાકરાઓ—ચાલો ચાલો ચાલો નાસો હાંહાંહાંરે.

ગગો—નહીં હું જવા દો ચાલો હું પલ્લુ આવું.

બાપા છે હુઆ કાઢો એતા કુઆ.

ચાલોં

નેમચંદ—એસએસ પાછ.

ગગો—ના બાપાજી.

રૂક્ષમણી—છોડ પતરાજી.

છાકરા—વાહવાહવાજી.

નેમચંદ—મારીસ મુક્કીને લાત. જા મરીજા કમજાત.

છાકરા—અલ્યાઆ દેવી વાત થાય છે લાતમલાત,

રૂક્ષમણી—જવું હું વારીરે પ્યારાને મારા જવું હું વારીરે,
 પેસ્તનજી—વાહ મારી પ્યારીરે જીવીલી તું તો વાહ મારી પ્યા
 રૂક્ષમણી—તન મન આ સૌ માહેરં અરખું તમને પ્રાણુ.
 પેસ્તનજી—હાહા દીલોજન માહેરી નથી મુંને અંજણ
 રૂક્ષમણી—કબટો સર્વ આપણા જાજો ફરીઆ એક
 પેસ્તનજી—અલા બલા સૌ આપણી લૈ મરશે નેમા શેક
 પેસ્તનજી—

કેવો છેલ જીવીલો પેસ્તનજી આ મોજ કરે છે રે
 આહા મોજ કરે છેરે ગંમત રોજ કરે છેરે. કેવો
 આવસ જવસ બેસસ ઉથસ આ પ્યારાની સાથ,
 આવસ પીવસ દીલગર સાથે નાંખી કંથે હાથ. કેવો
 ખુદા કરે ને પ્યારી મારી રહે સદા ખુશ આમ.
 હમેશાં આ અલબેલાને લેવરાવે આરામ. કેવો

ગંગા— બાપા ટને પયણું કે ટાડી માને હું
 નેમચંદ—બેસ બેસ રાંડના
 ગંગા— હેં હેં હેં (૨) જીજને પયણું હું તો જીજને પયણું
 મારી જીજને પયણું બાપા ટને ન પયણું ટને.
 રૂક્ષમણી—મુવા તમે મરો
 નેમચંદ—છોડ તારો બંગા
 ગંગા— કેમ જી
 પેસ્તનજી—એતો બહાલો પેસ્તનજી
 ગંગા— હેં હેં હેં
 નેમચંદ—ચુપ ચુપ ચુપ બાપા.
 કરબાર—

ધનનનનન મરજો ઘેર ઘેર, સુખમે વલોબરસે

મકેને ત બહી ધનમાંહી ચમકે ચનનન, ધન,
 દ્રસીંદ મહારાજ ચરણમાં શીશ નમાવે શેવક સખજા,
 સાની સાની સાની ધની ધપ ધપ ધપમ પમપમમ
 મગ મગરે ગરે ગરેસા,
 મારેમ પધનીસા રેસાસારે ગસાસાની ધપ મગરેસા,
 રમો અવીચળ નટવર તમને સદાસદા,
 ધાધાધા, ધાધાધા, ધાધાધા સારંગ ઝંગ આનંદશોર. ધનન.

ચનીઓ—

૫૦

ગાતી મધુરા ગીત કોમલડી ગાતી મધુરાં ગીત,
 ચંચળ હરતી ચીત. કોમલડી.
 સુદર વનમાં ટહુ ટહુ કરતી પીયુસંગ બાંધી પ્રીત,
 ચોરખટા મય વૃક્ષે જેસી મેતી લ્હાવો નીત. કોમલડી.

કંચની—

વસંત રતુમાં સખીરી વૃક્ષે વીંટાઇ વેલડી,
 આલગિન દષ પ્રેમથી પીયુસંગ ચાતી ઘેલડી. માતી
 આવીહું નૃત્ય રંગમાં પલ્લુ ધરતી મનમાં શોક બહુ
 મનની સૌ મનમાં રહી થઇ ગઇ આશા ફોક સહુ,
 જનુની ગઇ સ્વર્ગ વિષે તાતે દીધો છેલ બહુ,
 આત મરાણા નીચ હસ્તે નસીય તુજને શું કહું.
 મમતી મધ ગુણીકાધરે સહેતી સંકટ બહુ બહુ,
 આત બીજે બગતી નાચે નસીય તુજને શું કહું.

૩૧

૫૧

પરમકપાળુ દીનદયાળુ કરકર તારી અત્રે રહાય,
 પ્રધર દ્રષ્ટી હરહર, દ્રષ્ટી પ્રધી કર કંચણી અહાય,
 મખડ જોડી આ બનેની રખો હરદમ દીનદયાળ,
 પ્રપ પ્રસારે દુઃખ વિહારો વિમનોને વિબુજ ખાળ,
 પ્રપ સદા પ્રેરો

આનંદમાં ફરે
 નીત્ય દીલ ઠરે.
 પ્રભુ કૃપા કરે,
 રહાય રહાય,
 પ્રભુ સદાય આનંદ સાગર બહુ છલકાય,
 જ્યજ્યકારી, થઇ સુખકારી, નમું મોરારી, વારી

પર

ચંદ્રચકોર-કાન્તા—મહાસુની તૃષ્ઠ ધાવોરે.
 કુલવંતી-હન્દુવદની-કૃપા વારી વરસાવોરે.

દુઃખહર, સુખકર.

ચર્ચુ કમળગાં વંદન કરીએ,

પ્રેમથકી વિનતી ઉચરીએ.

રહાય રહાય રહાય કરો,

તમે રૂશી રાય

હમે તમ બાળ છેએ પ્રભુજી કૃપાળુ થઇએ.

મુન

સર્વ—

પર

જય જયછે સદા એ સારા કામનો,

ક્ષય ક્ષયછે આખરે ધુરા નામનો.

સત્ય તરેછે ને પાપ હુખેછે,

ધર્મથી વાસ પ્રભુ ધામનો.

ખાપ વીદારો ને સત્ય સંભાળો,

રાખી બરસો સીતા રામનો.

